KROER KIRKE

Foto: Berit K. Martinsen

1985-2025

FORORD

Prost Hans Chr. Mamen forfattet et jubileumsskrift til 60-årsjubiléet. Det beskriver alle Kroers fire kirker fra det 13. århundre og frem til 1985. Da det ikke har lykkes å oppspore produksjonsgrunnlag for trykking av flere eksemplarer, utgis det nå ved 100-års-jubiléet i en skannet/printet utgave.

Det skriftet du holder i hånden, er tenkt som en videreføring, og tar for seg utviklingen av kirke og menigheten i tidsrommet 1985 til dags dato.

Første kapittel

- Addendum: Utfyllende skildringer av brannen i 1923 og gjenoppbyggingen, samt utdrag fra Menighetsrådets årsberetninger i tiden frem til 1985. Det er også gitt plass til flere foto og illustrasjoner.

Andre kapittel

- er basert på Menighetsrådets årsberetninger for perioden 1985-2025, samt opplevelser fra engasjement i Kroer menighet i perioden, herunder også barnemisjonsforeninger.

Undertegnende har vært medlem/leder av Kroer Menighetsråd i perioden 1982-2025, unntatt årene 1994-1997. En slik bagasje kan medføre at vekting av stofftilfang får slagside. Jeg håper at dette ikke er problematisk i den grad det måtte forekomme.

Kroer 20. februar 2025

Svend-Kristian Martinsen

Utgitt av Kroer Menighetsråd
Ved 100-årsjubileet

Kroer 2025

Innhold

1. ADDENDUM TIL HANS CHR. MAMEN: «KROER KIRKE 1925-1985»....5
1.2. NOEN VIKTIGE PERSONER FOR GJENREISNINGEN....7
2. PERIODEN 1985-2025....21
2.1. MENIGHETSRÅDSLEDERE ADMINISTRASJON OG ANSATTE. 21
2.2.KIRKE, KIRKESTUE OG MENIGHET....23
2.3. LIVET I MENIGHETEN....38
2.3.1. GUDSTJENESTEN....38
2.3.2. KONFIRMANTENE....39
2.3.3. BARNEMISJON – UNGES MISJON....39
2.3.4. BARNEKLUBBER - TRIANGELKLUBBEN....39
2.3.5. BARNEPARK- BARNEHAGE....42
2.4. KOR....43
2.4.1. KROER AdHoc-KOR....43
2.4.2. KROER BARNEGOSPEL....44
2.4.3. BABY-SANG....44
2.4.4.BARNEKOR....44
2.4.5. MØYSANGEN....45
2.5. TROSOPPLÆRING....45
2.6. MENIGHETSBLADET....45
2.7. KROER-FESTIVALEN....46
2.8. ANNET....47
2.9. KROER SKOLE LEGGES NED....47
3. STATISTIKK....47
4. JUBILEUM 100 ÅR Slik er det planlagt:....50

Kilder:

Svend-Kr. Martinsen
Research, foto (når ikke annet angitt), tekst, samling og redigering.

Kroer Menighetsråds Årsrapporter

Hans Christen Mamen
«Kroer kirke 1925-1985, Ås-Trykk 1985),

Sverre Krogh
«Om kirkegården»

Øistein Larsen
Historiske foto

Reidun & Jørgen Aalerud, Gaavim
Historiske foto av Annette og Johan Gaavim. Gml kirkeklokke.

N.A.Dahl:«Aas Herred» bidrag til en østlandsbygds historie. Kristianina 1916

Ås Lokalhistoriske Arkiv:
Søk i Nasjonalarkivet

Akershus Amtstidende 26. mars 1925

Akershus Amtstidende 3, januar 1924

Knut Dørum
Bondestyre, kamp og forsoning Ås 1850-1942

Hans Birger Glende
Thorleif Waalers hefte «Johan Kristiansen (1865-19429 og Kristiane Olvsdatter Digerud (1850-1943) Om deres liv på Skovly og Søndre Digerud og deres etterkommere». Herunder beskrivelse av Hans Nicolai Kristensen.

Tage Stahre
Bilder av

Bonsak Hammerås, Ås Avis
Bilde side 45 av Kroer-festivalen

Hans Aschim Gaavim
Barnemisjonsforeningen «Solstrålen»

Kirken fra 1300-tallet

Kirken fra ca. år 1500

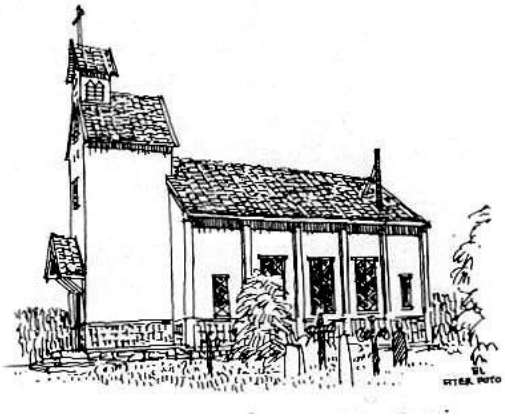

Kirken fra 1852

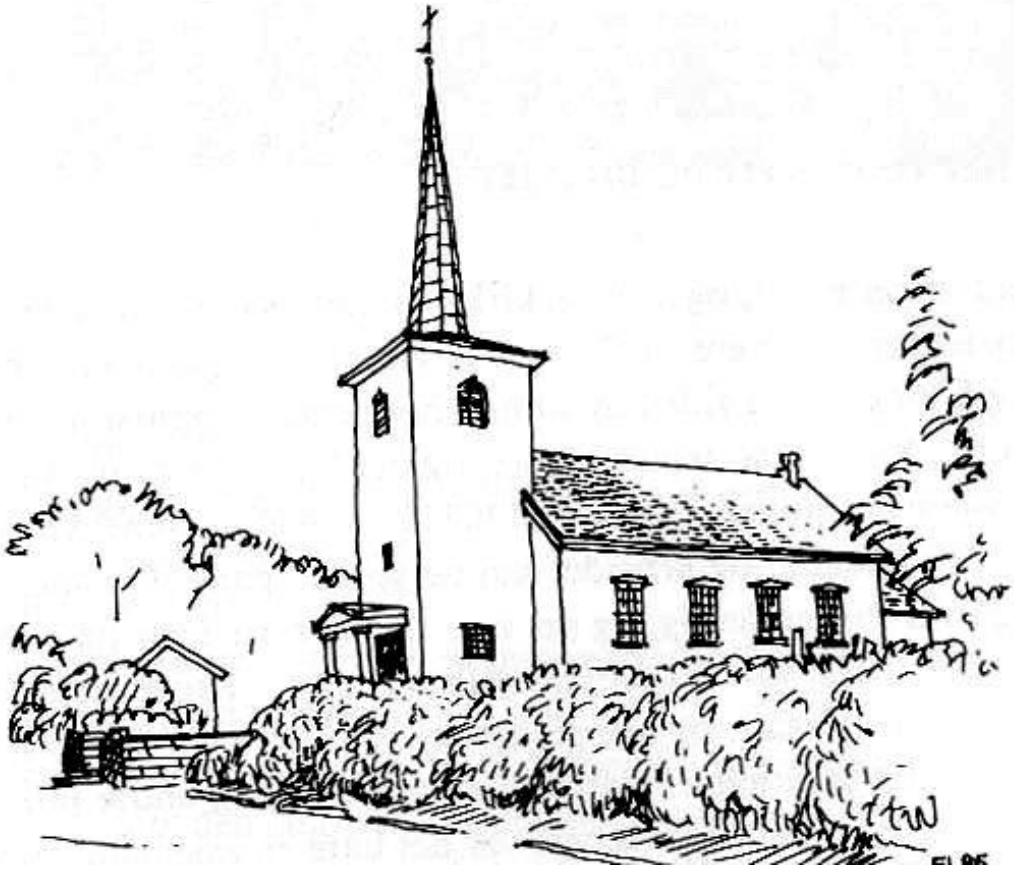

Kirken fra 1925

1. ADDENDUM TIL HANS CHR. MAMEN: «KROER KIRKE 1925-1985».

«Kirkebygda» i Kroer sett fra vest før 1924

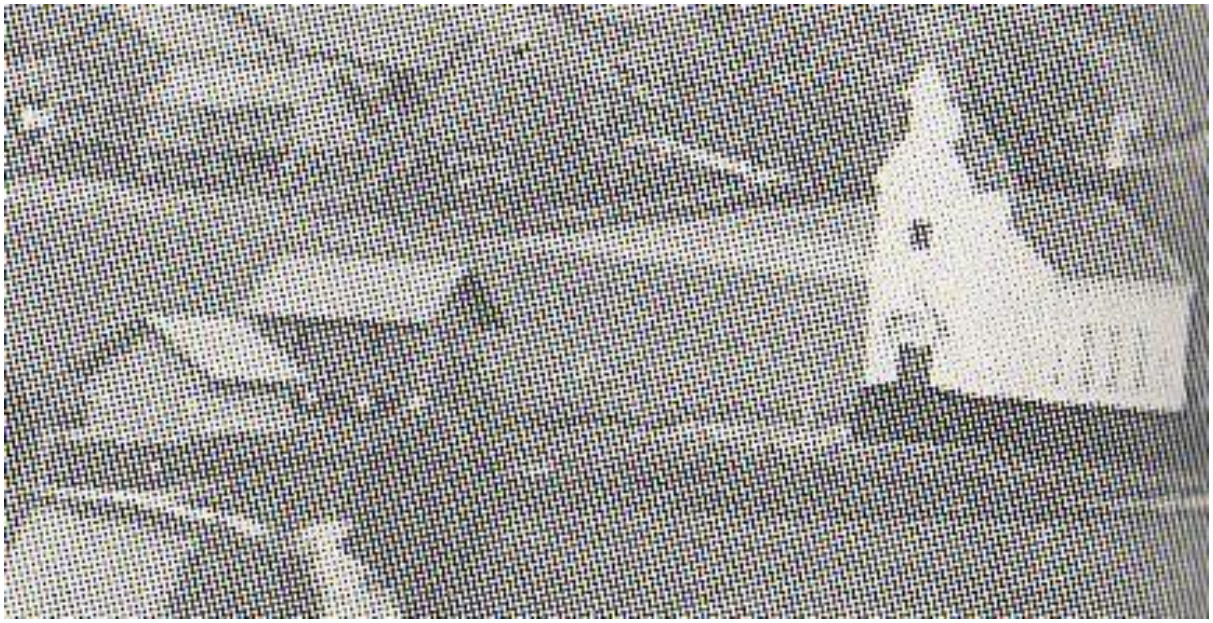

Utsnitt fra bildet over:
Kroer kirke med bårehus og stall – og hest

Akershus Amtstidende.

Nyhets- og Avertissementsblad for søndre Akershus Amt.

No. 1. Torsdag 3. januar 1924. 42. Aarg.

Kroer kirke.

Kroer kirke i Aas brændte nat mellem 1ste og 2den juledag ned til grunden.

Med en rørende interesse og kjærlighet omfattet kroersokningerne sin kirke. Og vakker vilde de den skulde være, intet var for godt for den.

Under ledelse av menighetsraadet og dettes energiske formand, pastor Pharo, gik de isommer igang med at skaffe kirken et nyt taarn. Et meget tiltalende utkast blev gjort av arkitekt Harald Sund. — Frivillige bidrag blev samlet i sognet. Dette tæller ikke fuldt 300 sjæle, men paa kort tid var ca. 4000 kroner samlet ind og arbeidet blev paabegyndt.

Just til jul stod kirken der færdig med sit nye slanke spir, fint i linjerne, ikke mindre fint i sin tanke: under korsets merke pekende mot det høie.

1ste juledag samledes Kroersokningerne glade i sin kirke og frydet sig over, hvor vakker den var blit.

Faa timer efter var kirken en askehaug, vel fortæret av flammerne, intet spart.

Det føles som en ulykke av det hele sogn; det fylder dem med sorg og smerte; det bedste de hadde er sunket i grus.

Men — Kroersokningerne vil reise det atter!

Sin kirke hadde de kjær. Og sin kirke vil de ha igjen.

Alle kræfter vil de uten ophør sætte i bevægelse for at saa kan ske.

Og de stoler paa, at alle myndigheter i fuld forstaaelse vil komme dem imøte, saa kirken kan bli reist igjen snarest mulig.

Aas prestegaard 27. december 1923.

Hans Leganger.

1.2. NOEN VIKTIGE PERSONER FOR GJENREISNINGEN

PRESTENE

Haakon Pharo
Kallskapellan i Ås
1916-1923

Hans Leganger
Sokneprest i Ås
1923-1934

BYGGEKOMITÈ

- **Hans Kristensen**
  (Krosser)
  1856-1933
  Formann

- **Carl Saxebøl**
  (Gulli)
  1874-1946

- **Hans Olsen Haugerud**
  (Kroer N)
  1862-1934

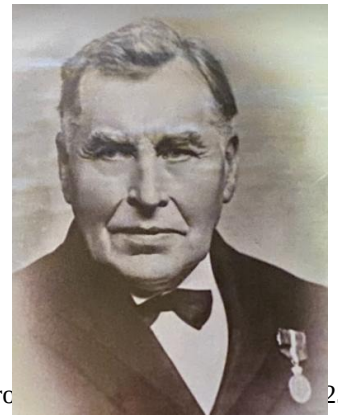

- **Hans Gaavim**
  (Gaavim)
  1865-1947

Svenske gjestearbeidere Alf Stahre og Johan og Karl Larsen sto for grunnarbeidene (Johan og Karl slo seg ned i Ås).

Tage Stahre
Odengatan 18
662 33 Åmål
SVERIGE
Tel 0046-532 71156
E post: stahre.t@telia.com

Åmål den 19 oktober 2002

Till
Menighetsrådet i Kroer.

I mina föräldrars fotalbum finns ett par kamerakort från grundläggningen av Kroer kirke på 1920-talet. Min far Alf Stahre (1896 – 1958) hade nämligen tillsammans med bröderna Johan och Karl Larsen, Ås åtagit sig att lägga grunden till Kroer kirke. De kom från Svinesund, Sverige och var den tidens gästarbetare i Norge.
I höst träffade jag Per Inge Killingmo vid en högtidsdag i Garder. Jag kom att nämna detta för honom och han lovade vidare befordra dessa kort till Menighetsrådet i Kroer.
Jag har försökt uppförstora korten och sänder 2 ex av dem till Er. Kanske Ni har någon minnesplats för gamla ting om Kroer kirke
Det var alltså Johan Larsen.Karl Larsen och Alf Stahre som åtagit sig arbetet att lägga grunden för den nya kirken. (Det är de som är på korten)
Far berättade att de fick ta upp och flytta flera kistor till annan gravplats.Det var ett hårt och psykiskt svårt arbete. Ni vet ju årtalet för detta på 1920 talet
Min far flyttade tillbaka till Svinseund 1928, men bröderna Larsen stannade kvar i Ås.De hade kontakter hela livet. Alla fick var sin son och Kjell Larsen.Leif Larsen och jag Tage Stahre är dessa söner.

Ja. detta har jag tänkt på i många år men nu har det tack vare Killingmo blivit av.
Det skulle var trevligt komma till Kroer kirke någon gång. Jag har ju släktingar i Vestby, Garder och Såner. Min mor Esther f. Juberg (1905 - 1993) var faktiskt född i Ås, men flyttade som liten till Todammen ,Vestby.

Så sänder jag de varmaste hälsningar till Er alla!

Tage Stahre

Tage Stahre
Rektor em

Torsdag 26. mars 1925 hadde Akershus Amtstidende på hele sin førsteside en artikkel om gjenreisningen, skrevet av sokneprest Hans Leganger.
Den er her gjengitt med originalt språk og tegnsetting:

Akershus Amtstidende.

Kroer kirke gjenreist.

Alle har i friskt minde den store ulykke som rammet Kroer sogn i Ås 1ste juledags natt 1923, da sognets kirke nedbrente til grunnen. Endnu er det ikke stort mere end et aar siden ulykken hendte.
Men nu kan det allerede meldes aat en ny kirke har reist seg av asken i den gamles sted og at Kroers nye kirke vil bli indviet av Oslo biskop fredag 3dje april førstkommende hvis intet uforutseet indtræffer.
Den som i første række har æren av at arbeidet med kirkens gjenreisning saa hurtig kom i gang, er daværende formann i Kroer menighetsraad pastor Haakon Pharo.
Uten at spilde noget øieblikk satte han seg straks efter branden i forbindelse med biskop og kirkedepartement og vandt disse myndigheters interesse for kirkens snarlige gjenreisning. En ukes tid efter brannen hadde saa menighetsraadet allerede fattet sin beslutning. Denne gikk ut paa at kirken snarest skulde søkes gjenoppbygget paa den gamle tomt og saa lik den nedbrændte som mulig, og utarbeidelsen av plane og tegninger skulde overdrages arkitekt Harald Sund, som ogsaa hadde ledet det netop foretagne restaureringsarbeide paa den nedbreændte kirke. -- Derefter blev et meget talrig besøkt menighetsmøte avholdt, som enstemmig tiltraadte menighetsraadets forslag. Om kort tid forelaa ogsaa arkitektens utkast, og saken ble oversendt sognestyret. Dette godkjendte de trufte beslutninger og tok de fornødne skridt til ordning av sakens økonomiske side. Da alt det formelle var ordnet, faldt der kongelig resolution for, at ny kirke tillotes oppbygget paa den gamle tomt og etter de foreslaatte planer. -- Alt var gaaet med en hurtighet, som ikke er alminnelig i slike saker og neppe i offentlige saker idethele. Imidlertid hadde pastor Pharo maattet forlate Aas for å overta sitt nye embede som sogneprest til Frosta. Hans fraflytning føltes i enhver henseende som et uerstattelig tap for det hele prestegjeld, og ikke mindst føltes det saa i Kroer sogn, som stod midt opp i arbeidet med kirkens gjenreisning. Men det viste seg, at likesom starten hadde været den bedste, saa var ogsaa fortsættelsen lagt i de bedste hænder. Til byggekomité hadde menighetsmøtet valgt viceordfører Saxebøl, Hans Olsen Haugerud, Hans Gaavim og H. Kristensen, Krosser, med sistnævnte som formand. Med varmt hjertelag og levende interesse, med en utrættelig og aldrig sviktende

omhu og dygtighet har hr. H. Kristensen ledet arbeidet kraftig støttet av den øvrige byggekomité, og sammen med denne æren for, at arbeidet er gaaet saa raskt fra haanden, at indtrufte hindringer og vanskeligheter saa heldig og hurtig er overvundet, og at kirken allerede nu staar ferdig til bruk. Der gjenstår nu kun utvendig paneling samt maling. Disse arbeider er av praktiske byggehensyn besluttet utsat en tid. Men for øvrig er allerede fra februar maaned sistleden alt i orden og færdig til benyttelse. Der er handlet med en indsigt, beslutsomhet og hurtighet, som fortjener den største anerkjendelse. Ikke mindre anerkjendelse fortjener det, at arbeidet under den dyktige ledelse ogsaa er blit billigere end oprindelig antat. Overslaget lød på kr. 106 000. De samlede omkostninger, gaver og bidrag medregnet, vil neppe overstige 80 aa 85.000 kr., en besparelse på 20 a 25 procent!! Det er eksempel til efterfølgelse i disse tider ! Paa grund av besparelsen, kan det byggelaan som er optat i oplysningsvæsenets fond nedsættes fra 50 000 til ca. 35 000 kr. Laanet skal forrentes med 5 procent og tilbakebetales gjennom 40 aar. Den nye kirke er en tømret langkirke med laftevægger, indvendig upanelt, med sakristier i kirkens forlængelse, med en kraftig og dominerende taarnfot og med høit, slankt taarn og spir. Den har sitteplass til ca. 120 personer. Arkitekten, hr. Harald Sund, Oslo, som var bundet av bestemmelsen om at den nye kirke mest mulig skulde ligne den nedbrændte, har levert et meget vakkert bygverk, som vil holde minnet om den gamle kirke levende, men, som samtidig har sit eget personlige særpreg.Kirkens indredning og inventar er ogsaa utført efter specialtegninger av arkitekten, som har skapt et overmaate tiltalende interiør, der vil danne en stemningsfuld ramme og gudstjenesten og bidra til å holde menighetens kjærlighet til sin kirke vedlike. Naar interiøret – og særlig koret med alterpartiet – ved kirkens malig har faat de rette farver, vil indtrykket selvfølgelig i høy grad forsterkes. Alt arbeide er vakkert og solid utført, med utpræget omhu og interesse fra kontraktørenes side og tjener saavel murmesteren, Karl Larsen, som byggmesteren Hans Olsen, Hamar til meget ære. Det meste materialer er hentet fra Kroersognet selv, saaledes stenen til grundmuren fra Gulli og tømmeret fra Østbyskogen. Størstedelen av det faste inventar er levert fra Vestby trævarefabrik. Det nye orgel er levert fra Olsen & Jørgensen orgelfabrik, Oslo. Klokkerne er støpt paa Olsen & søns klokkestøperi, Nauen pr. Tønsberg, og utmerker sig ved sin harmonisk fint avstemte klang. Den største klokke har indskriften «Land, Land, hør Herrens ord !» -- den mindre «Se jeg forkynder Eder en stor glæde: Eder er i dag en frelser født». Altertavlen er malt av frk. Dine Aschehoug, datter av tidligere sogneprest i Aas, prost Aschehoug. Den fremstiller,

likesom den nedbrændte altertavle, Jesu daap. Messehagelen er et usedvanlig vakkert stykke arbeide i sit slag, utført av frk. Esther Tybring, Bergen. Den har været utstillet der borte og vandt alminnelig beundring. – I korbuen vil der efter gammel kirkelig skik bli anbragt krusifixmedaljonger. – Kirken faar elektrisk lys og vil bli opplyst av 2 større og 3 mindre messinglysekroner, levert fra Christiania glasmagasin. Alterstakene er forarbeidet hos gjøtler C.P.Larsen, Oslo. -- De gamle alterkar har man lykkeligvis i behold, da de ikke opbevartes i kirken under branden. Disse og kirkens spir er det eneste som er igjen fra den gamle kirke. Den nye kirke har mottat mange og store gaver. Saaledes har en enkelt person, Hans Gaavim, skjænket begge kirkeklokker med ringeapparater. Anton Edvardsen, Sutterhol, har gitt altertavlen, frk. Anette Gaavim den ene av de store lysekroner, Kroer Syforening den anden, Chr. Kroer og frue de to mindre. H. Kristensen og frue har skjænket alterstakene, frk. Hilda Gaavim messehagelen, Grøn Hansen, Aas, alterduken. Og Oslo biskop har vist kirken og sognet den store interesse og velvilje at skjænke et verdifuldt gammelt messing-døpefat fra Oslo bispegaards samlinger. -- Til saktistiet har Edv. Braathe skjænket en staselig stol og Haugerud, Kroer, et par vakre gamle kobberstik. – Betraktelige beløp er git av kroersokninger i form av frivillig kjøring av materialer og anden transport, likesom gaardbruker Glende, Bjørnebæk, har ydet et betydelig bidrag ved at stille sin motor til helt avgiftsfri benyttelse på byggestedet til al skjæring av materialer m.m. under bygget. -- Man har ogsaa mottat en del direkte pengebidrag, saaledes 500 kr. fra den gamle Aassokning, direktør Anders Brække, Oslo, og 200 kr. fra den tidligere Kroersokning fra Johanne Olsen, f. Kaxrud, Oslo, foruten flere andre bidrag. Og den basar til kirkens gjenreisning, som blev holdt på Asgaard et par maaneder efter branden, vandt meget stor tilslutning fra vide kretser og indbragte et vakkert beløp. Det er ingen ringe sak for et litet sogn som Kroer, med ikke flere enn 287 indbyggere, at reise sig en ny kirke helt fra grunden av. Men saken har været omfattet med den mest levende interesse av det hele sogn. Det er denne interesse, som har været det sterke rygstød for dem, der stod i spissen for arbeidet; og det er den, som har baaret saken frem til et saa hurtig og godt resultat. Man maa ønske sognet hjertelig til lykke med, at maalet nu er naadd og dets kirke atter reist. Det blir er stor dag, og en høytidsdag, for Kroer menighet, naar den nye kirke indvies og kirkeklokkerne atter lyder utover bygden. Maatte de lyde længe, for slegt efter slegt igjennom kommende tider, og aldri lyde forgjæves !

H.L.

Døpefont messingfat, *Gitt av Oslo Biskop (fra bispegårdens samling. Ukjent opprinnelse)*

Alterlysestakene*. Gitt av H. Kristensen & frue*

Lysekroner, små, *2 stk.*

- *Christiania Glassmagasin*
- *Gitt av Chr. Kroer*

Lysekroner, store, *2 stk.*

- *Christiania Glassmagasin*
- *1 stk. gitt av Anette Gaawim*
- *1 stk. gitt av Kroer Syforening*

Orgelet

- *Bygget ved Olsen & Jørgensen Orgelfabrikk*

Det faste inventar

- *Laget av Vestby Trevarefabrikk*

Messehakel

- *Gitt av Hilda Gaawim*

Alterduk:

- *Original duk ble gitt av gitt av Grøn-Hansen. Den var utslitt i 1985 og erstattet av duken på bildet, som ble gitt av Nelly Kirkerud, Marit Larsen og Gerd Mari lye til 60-års-jubileet i 1985.*

Altertavle:

- *Malt av Dina Aschehoug*
- *Gitt av Anton Edvardsen, Sutterhol*

Klokker:

- *Olsen & Sønns klokkestøperi Nauen pr. Tønsberg*
- *Gitt av Hans Gaawim*

Den gamle, brannskadde klokken fikk nytt liv på stabburet på Gaavim.

Barnemisjonsforeningen «Solstrålen» begynte på Gaavim 10. juli 1939 og fikk raskt 25 medlemmer – bare jenter. Det ser ut som foreningen opphørte i 1943.

1949-1979 Leder: Gunnhild Kaxrud.

Kroer Søndagsskole. 1950-åra. Leder: Thorleif Martinsen

Barneforeningen «Dagny» 10-års-jubileum i 1959
90 deltakere, derav noen få gjester

1948

Kirken anskaffer øretelefoner levert av Elektrisk Bureau. Installert av to funksjonærer ved Bjørnebekk Kursted (Hvitingen og Hylland). Snekkerarbeid ved kirketjener Sino Enger.

1949

Gårdbruker Johan Gaavim testamenterte kr. 30.000 til fordel for Kroer kirke. Det ble installert elektrisk oppvarming til litt over kr. 7.000 (Hans og Anette Gaavims legat).

1951

Menighetsrådet ber malermester Leiv Johnsen om tilbud på komplett oppussing av Kroer kirke innvendig (kr. 5.900). Usikkert om dette ble gjennomført.

1953

Fra gamle dager var skolestua bygdas forsamlingshus, men flere grupper så behov for egne forsamlingslokaler. I 1937 flyttet Kroer Arbeiderforening inn i 2. etasje på hønsehuset til P.O. Westereng, og i 1946 kjøpte de en tyskerbrakke. Kroer Skiklubb hadde planer om badstue med møterom ved mjølkebukken i krysset ved kirken. I 1949 ble det holdt et grendemøte med Arbeiderforening og Skiklubb, hvor «Kroer Velforening» ble stiftet.

- Sokneprest Natvig var fra 1934 leder for Kroer Ungdomsforening (1891). Etter innsamling og gaver til eget ungdomshus, disponerte foreningen en kassabeholdning på kr. 23.750. Disse pengene ble nå stilt til rådighet som Gjeldsbrev til Kroer Velforening.

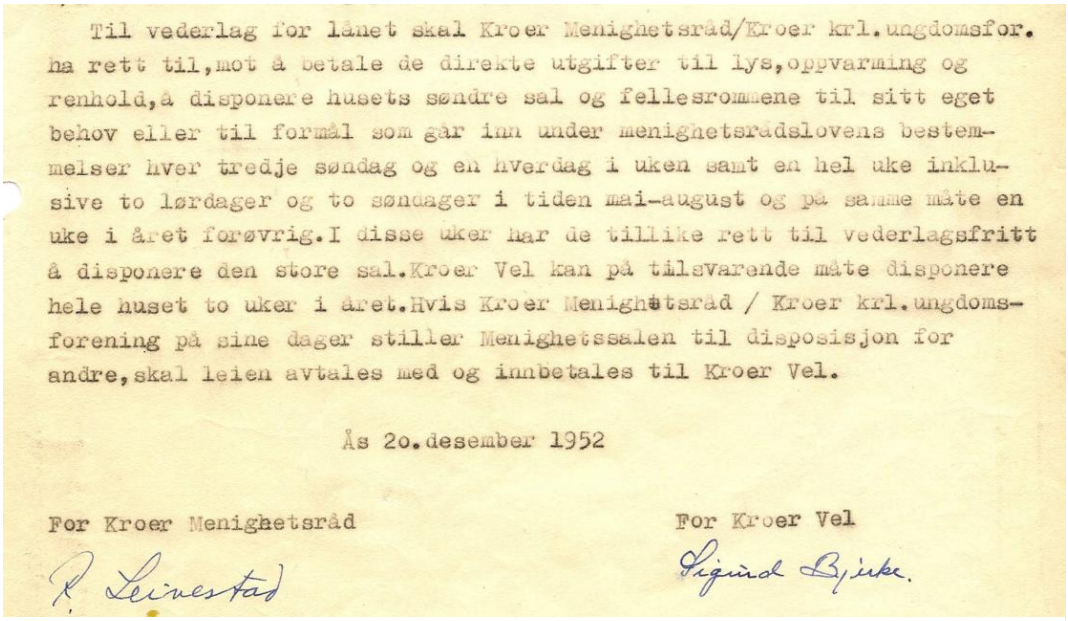

Til vederlag for lånet skal Kroer Menighetsråd/Kroer krl.ungdomsfor. ha rett til,mot å betale de direkte utgifter til lys,oppvarming og renhold,å disponere husets søndre sal og fellesrommene til sitt eget behov eller til formål som går inn under menighetsrådslovens bestemmelser hver tredje søndag og en hverdag i uken samt en hel uke inklusive to lørdager og to søndager i tiden mai-august og på samme måte en uke i året forøvrig.I disse uker har de tillike rett til vederlagsfritt å disponere den store sal.Kroer Vel kan på tilsvarende måte disponere hele huset to uker i året.Hvis Kroer Menighetsråd / Kroer krl.ungdomsforening på sine dager stiller Menighetssalen til disposisjon for andre,skal leien avtales med og innbetales til Kroer Vel.

Ås 20.desember 1952

For Kroer Menighetsråd — For Kroer Vel

R. Leirestad — Sigurd Bjørke.

3. januar 1953 kunne Kroer Samfunns-hus innvies.

1958-1959

Kirkegården ble drenert. Arbeidet ble utført av entreprenør Kristian J. Braathen fra Mjøndalen. Birger Glende ga tillatelse til å legge avløpet over hans eiendom, helt ned til bekken (kr. 17.553). Professor Aspesæters utkast ble lagt til grunn ved restaureringen av kirkegården.

1960

Gråsteinsmur med jernport mot parkeringsplassen ble oppført (kr. 13.500) av byggmestre «Nordskaug, Nyhus og Strand». Det ble satt opp flettverksgjerde, porter og portstolper (kr.2.900) av Nesodden Gjerdefabrikk, og det ble anlagt vannbasseng (sisterne). Det var storreparasjon på orgelet (kr. 4.085). Stallen ble gitt bort til kirketjener Alf Aalerud mot at han fjernet den. Deretter ble det anlagt ny oppkjøringsvei og bedre parkeringsplass. Nordenden av kapellet ble innredet til redskapsrom med kjemikalietoalett.

1965

Kirken ble malt innvendig. Tak og søyler ble bekledd med plater (kr. 28.000). Mens arbeidet pågikk, ble gudstjenestene holdt i Menighetssalen på Kroer Samfunnshus.

1975

Bårehuset ble pusset opp. En farlig brønn ble tappet, og man fik innlagt vann fra grunnvannsbrønn på Nord-Kroer. Det ble oppdaget lekkasje i tårnet. Det kom opp tanker om å gjøre bårehuset om til møtelokale.

1976

Tårnlekkasje ble reparert. Det ble anskaffet metallskap for oppbevaring av messeklær og konfirmantkapper (pga museplage) og 16 konfirmantkapper fra Sigell Syatelier.

1977

Det ble etablert nytt kart og gravregister, og anskaffet tineapparat for graving.

1978

Dåpssakristi ble pusset opp, og det ble montert oppvaskbenk og skap. Kroer Menighets Barnepark etableres. Gerd Mari Lye og Thorleif Martinsen ble Menighetsrådets representanter i styret.

1979

7 gravstøtter ble veltet. Det er første gang dette har skjedd.

1980

Borg-aksjonen «GODT NYTT» startet. Det var definert 4 trinn: Møter i bestående lag, Husmøter, Offentlig møte og Oppfølging.

1981

Orgelet ble reparert for kr. 15.000. Muselort i ventilene ble fjernet, og det ble installert befuktnings-anlegg. Det kom nytt strøminntak med jordkabel. Det var planlagt maling av kirken, men det lyktes ikke de kommunale instanser å skaffe arbeidskraft til jobben.

1982

Sørveggen ble malt. Man startet planlegging av kirkegårds-utvidelse.

1983

Tårnfoten ble malt. Baksiden av altertavlen ble kledd inn. Kroer AdHoc-kor startet (se eget punkt).

1984

Det ble lagt støydempende teppe på gulvet på galleriet. Bildene på prekestolen ble fornyet, utført av kunstmaler Otto Østenstad fra Ås. Underlag av krympende trestaver ble erstattet med maleplater.

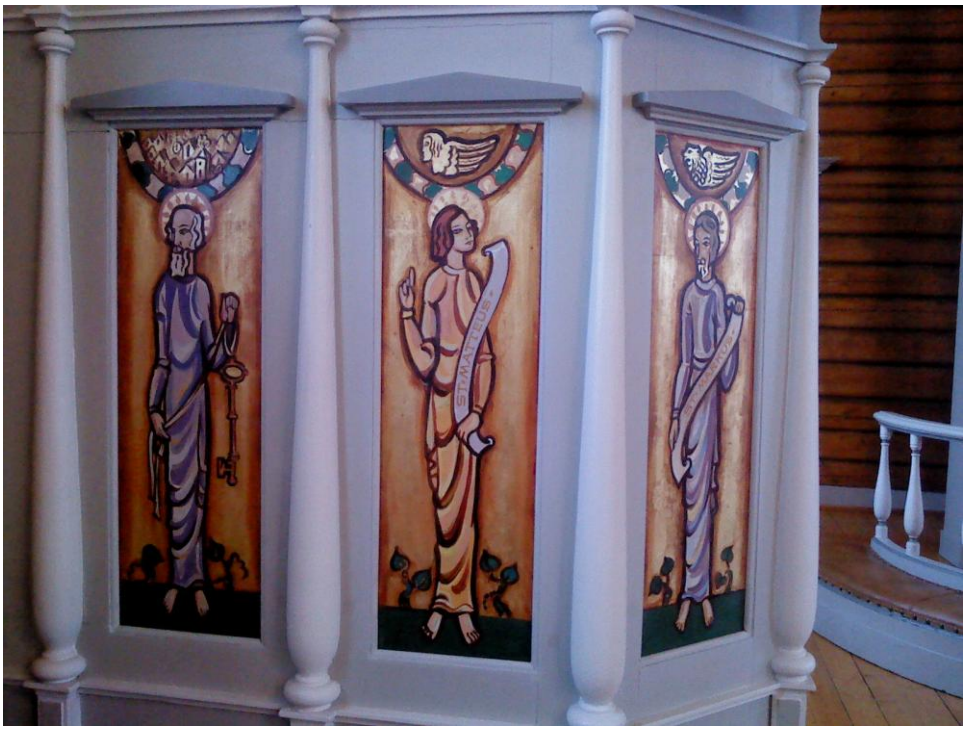

«Om Kirkegården»
forfattet av
Ordfører Sverre Krogh
til 60 års-jubileet i 1985

Alle kirker på landsbygda er omgitt av en gravlund - eller kirkegård som vi sier. Slik er det også hos oss i Kroer. Her får bygdas innbyggere sitt siste hvilested, familiene hegner om sine kjære og gravene får et minnesmerke med navn, fødselsdag og dødsdag for de som er gått bort. Vakre plener og beplantninger omgir gravene og skaper et miljø som gjør kirkegården til et sted for ettertanke og ro.

Å rusle rundt på kirkegården er dessuten nesten som å bla i en historiebok. Vi som er godt voksne finner mange navn vi kjenner, både slektene og enkelte mennesker. Vi kan følge generasjonenes gang, og vi minnes de som er borte og deres gjerning i livet. Før vår nåværende kirke vet vi om 3 kirker på samme stedet, og kirkegården har derfor vært i bruk i flere århundrer. En masse graver er slettet - og borte for alltid. Den eldste delen av kirkegården er vel den på sørsiden av kirken, og der finner vi også de eldste bevarte gravminnene i dag. Jeg tenker f.eks. på Moer-gravene hvor vi ser Ole Hansen Mougers og hans ektefelle Ingeborgs navn. Ingeborg døde i 1845, Ole i 1869, og det er fra disse Moer-slekten i Kroer stammer, bl.a. den nåværende eierfamilien på gården. Et annet eksempel er de gamle Sør-Kroergravene med minnesteiner over Andreas Samuelsen, Kroer, død 1878 og hans hustru Trine Sofie, død 1877. Der finner vi også gravminnet over deres sønn, Sigvard som døde i 1902, bare 41 år gammel. Med ham forsvant den gamle Kroer-slekten fra gården, og det er bare noen fjerne slektninger tilbake. Vi finner flere gamle stener rundt på kirkegården, og de er alle utført i et nydelig håndverk. Også av den grunn må de bevares! I vår rasjonelle tid slettes graver hvor ingen betaler festeavgift. Ved vår kirkegård er det plass nok i mange år fremover. Derfor kan og bør de gamle gravene bevares. Hvis plassbehov engang gjør at de må fjernes, må man i alle fall ta vare på stenene. Vi må ha råd til å respektere de som har gått foran oss, også de mange som ikke har fått plass i historiebøkene".

2. PERIODEN 1985-2025

2.1. MENIGHETSRÅDSLEDERE ADMINISTRASJON OG ANSATTE.

Stortinget vedtok lov om Menighetsråd i 1920. Den trådte i kraft i 1922, og Kroer fikk sitt første Menighetsråd samme år. Første formann var presten Håkon Pharo. Martin Kaxrud var første leke formann.

Fra år	**Menighetsrådsledere**
1922	Håkon Pharo
1924	Hans Leganger
1933	Ole Olsen
1934	Hans Leganger
1935	Jakob Steen Natvig
1942	Ole Olsen (fungerte)
1945	Harald Begby
1951	Ragnar Leivestad
1957	Martin Kaxrud
1962	Edle Glende
1967	Thorleif Martinsen
1974	Øyvind Storaker
1981	Gerd Mari Lye
1982	Svend-Kr. Martinsen
1994	Ellen Syrstad
1996	Berit K. Martinsen
1998	Svend-Kr. Martinsen
2011	Asbjørn Rønning
2016	Svend-Kr. Martinsen
2020	Inger-Lise Norseth Stubberud
2022	Gro Elin Vinnes Tutturen
2023-	Asbjørn Rønning

Kirkeverge

Kirkevergeombudet går tilbake til Middelalderen. Hver kirke hadde egen kirkeverge. For Kroer, har vi navn bare fra siste 100-år:

Fra år	**Kirkeverger**
1920	Peder Krogh
1933	Thorstein Dahl
1946	Birger Glende
1976	Thorleif Martinsen
1988	Gerhard Winge
2013	Astri Holmsen Krogh
2018-	Kristine Thorstvedt

Kirkelig Fellesråd

Kirkeordningslovens $20, 2. ledd: «Når det er flere kirker i en kommune, kan kommunestyret bestemme at alle kirkene skal stilles under samme tilsyn».
Menighetsrådene i Ås, Nordby og Kroer opprettet slikt Kirkelig Fellesråd i 1986. Det ble ganske snart ansatt første felles kirkeverge for alle tre menigheter.
For oversiktens skyld, går tabellene nedenfor så langt tilbake som vi har informasjon, selv om også mange er med i Mamens hefte for 1925-1985.

Fra år	**Prester i Kroer Menighetsråd**
1916	Håkon Pharo
1923	Hans Thiis Leganger
1934	Jacob Steen Natvig
1941	Harald Begby
1951	Ragnar Leivestad
1961	Astor Kvistad
1961	Astor Kvistad
1962	Sverre H. Smebye
1967	Inge Mannsåker
1973	Per J. Kvakkestad/Tron Tronsen
1978	Leif Lund Berg
1990	Anne Dalen
1991	Halvor Nordhaug
1995	Knut Lein
2008	Elise Bjerkreim-Bentzen
2010	Gunnhild Nordgaard Hermstad
2011	Georg Børresen
2013	Anette Cecilie Nylænder
2017	Jan Kay Krystad
2022-	Tom Egil Nordengen

Fra år	**Kirketjenere**
1918	Svend Svendsen
1921	Hans Røed
1938	Svend Svendsen
1948	Sino Enger
1952	Alf Ålerud
1976	Arne Svendsen

Fra år	**Klokkere**
1859	Hans Olsen
1905	Thore Skrøvseth
1911	Ole Olsen
1954	Sissel Krosby
1958	Per Selseng
1962	Thorleif Martinsen

Fra år	**Organister/Kantorer**
1897	Anna Knutsen
1919	Lena Jekstad
1920	Borghild Iversen
1922	Tora Sand
1926	Søren Michaelsen
1949	Fanny Aschim
1972	Svein Otto Andersen
1981	Owain Edwards
2006	Karl Ivar Wang
2008-	Anne-Christine Pittet Grolid

Fra år	**Kombinert Klokker-Kirketjener**
1985	Frivillig tjeneste
1989	Thorleif Martinsen
1994	Odd-Hroar Meldal-Johnsen
2012	Bright Delaly Agodzo
2014	Helge-Karl Nyhamn
2016-	Daniel Hveding

I 1998 ble det opprettet stilling som kateket for Ås og Kroer Menigheter. Kateketen arbeider primært med ungdom, herunder konfirmanter, men
har også hatt mange oppdrag i Triangelklubben i Kroer.

Fra år	**Kateketer**
1998	Christoffer de Presno
2008	Jenny Marie Ågedal
2023-	Yvonne Røed (Menighetspedagog)

2.2.KIRKE, KIRKESTUE OG MENIGHET

1985

For å unngå problemer med is og snø, ble det lagt varmekabler og heller i hovedtrappen og på plassen foran inngangen til kirken (mot vest). Kirken feiret 60-års-jubileum. Kirken fikk ny alterduk som var sydd og brodert av Nelly Kirkerud, Marit Larsen og Gerd Mari Lye. Gerd Mari reparerte også den gamle, men den er siden kommet bort.

1986

Bårehuset ble etterisolert og pusset opp, og fikk installert kjøleanlegg levert og montert av Erik Hansen, Follo Kjøleservice fra Ås. Det ble overført Radio-gudstjeneste fra Kroer kirke.

1987

Kirkeklokkene fikk nytt oppheng og elektrisk drift med fjernstyring fra sakristiet. Det var Ragnar Strømnes som ivret spesielt for dette, da han mente at støyen ved å betjene kirkeklokkene var skadelig for kirketjenerens hørsel.

1988

Bildefeltene på alteret ble restaurert. Arbeidet ble utført av kunstmaler Otto Østenstad fra Ås. Bildene ble, som vi kan se i dag, meget vakre med fine farger og bladgull. De originale bildeplatene forvares på Follo Museum.

1989

Thorleif Martinsen besørget lydanlegg med høyttalere og teleslynge, likeså betjeningsbord for nattverdbeger og to tilhørende løse brett. Teppet i midtgangen ble skiftet. Teppebelegget i koret ble fjernet, og gulvet ble slipt og lakkert. Benker ble forsterket og malt.

1990

Kirken ble malt utvendig. Innvendige vinduer mot sør og korinnredning ble malt. El-anlegget ble utbedret.

1991

Allerede tidlig på 1980-tallet begynte man å arbeide med utvidelse av kirkegården. Dreneringen på den gamle kirkegården, var lagt om tidlig på 50-tallet. Det skulle gå mange år før utvidelsen var et faktum. Det var mange skjær i sjøen, og først i 1991 kunne den nye utvidelsen mot øst vigsles og tas i bruk. I samme forbindelse ble det også satt opp nytt stakittgjerde rundt hele kirkegården. Gunnvald Asphjell fra Kroer laget lesepult til kirken, samt prekestol og kors til bårehuset. Ragnar Fjørtoft på teknisk etat i Ås kommune sørget for tegninger og ny panel og teppe på gulvet. Det ble skiftet membraner i orgelet. Dette ble utført på dugnad av organist Owain Edwards, Thorleif og Svend-Kristian Martinsen under faglig ledelse av orgelbygger Matthias Becker.

1992

Kirken ble malt utvendig. Kirkegårdspersonalet pusset opp bårehuset og utførte planering av gamle graver. Det er med stolthet vi nevner at

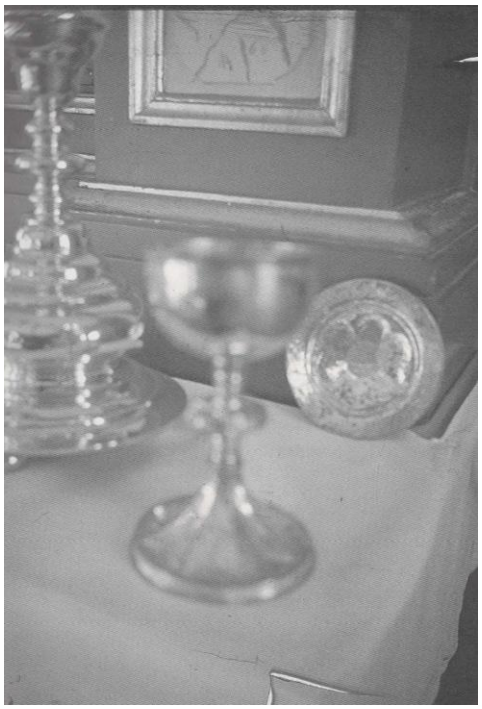

Østlandets Blad for 2. mars 1992, under overskriften "Slik skal det være", hadde funnet at bårehuset i Kroer var distriktets vakreste. "Med gylden panel og teppebelagt gulv" som det er beskrevet.
19. juni ble en sorgens dag for Kroer kirke. "Sikkerhetsskapet" (safen) hvor kirkens klenodier var oppbevart, ble brutt opp av tyver som hadde tatt seg inn gjennom vinduet i våpenhuset. De hadde forsynt seg med den gamle antikvariske alterkalken med tilhørende disk samt en vinkanne og brødskrin. Det var særlig alterkalken som hadde stor verdi. Den var fra før svartedauden, antakelig fra 12-1300-tallet. Firmaet "David Andersen " i Oslo, som er

spesialist på området, skriver i brev til Kirkevergen: "Om slik gjenstand skulle bys for salg, ville naturlig nok prisen bli meget høy, fra ca. kr. 300.000 og oppover. Øvre grense kan vanskelig anslås». Alle de andre sølvsakene i skapet, hadde tyvene ikke "giddet" å ta med seg. Det er tydelig at de visste hva som var mest verdifullt. Etter innbruddet ble det installert tyverialarm, og da kirkebrannene herjet på den tiden, ble det samtidig montert inn brannvarslingsanlegg tilknyttet brannvesenet og Securitas.

1994

Det ble skiftet panelovner i koret og innkjøpt skap til begge sakristiene.

1995

Etter at Såner og Frogn kirke ble påtent og brant ned til grunnen, ble det en periode holdt døgnvakt i kirken. Dette ble slitsomt i lengden. Det bla da montert utvendig "brannstifteralarm" ved Svend-Kristian Martinsen. Alarmen ringte automatisk til «montøren» dersom det ble registrert bevegelse på kirkegården om natten. Systemet ga svært mange falske alarmer, og heldigvis ingen ekte, og ble etter noen år koplet ned. Ny elektrisk sikringstavle ble montert etter pålegg fra El-tilsynet. Kablene til varmeovnene var helt fra 1940 og ble pålagt utskiftet.

Til høsttakkefesten, ankom prost Knut Lein med hest og trille .

Torbjørn Snåre, Edvin, Liv og Arnfinn Folkvord

På trappen ventet strengemusikken» - og etterpå var det urteparty med ”grønnsak-jazz” på Samfunnshuset med Sverre Sildnes (bass) og Svend-Kristian Martinsen (piano).

1996

Rørovnene under kirkebenkene ble utstyrt med beskyttelsesgitter for å unngå brente barnefingre og svidde skosåler. Det ble lagt teppe og installert ovn i våpenhuset. Thorleif Martinsen laget og donerte lysestaker for dåpslys.

1997

Kroer kirke fikk sin vakre lysglobe. Arnfinn Folkvord hadde ansvaret for prosjektet, og hadde god hjelp av vennen Anthony Cook fra Langhus og "Maskin og Mekk" på Ås Videregående skole v/Egil Dahlberg.

1999

Danskerud har etter hvert blitt bygdas tyngdepunkt rent befolkningsmessig. For å komme denne delen av bygda spesielt i møte, ble det høsten 1999 arrangert friluftsgudstjeneste i skogen rett inn for enden av veien Rydningen. Det var ryddet en plass på en liten kolle og rigget til med stein-alter og en avkappet trestamme til prekestol. Kirke-klokke var utlånt fra Frogn

Menighet (kirken hadde jo brent). Organist på el-orgel, kateket på guitar og Ås-oktettens blåsere sørget for musikken. Prost Knut Lein forrettet. Været var strålende, og det var en givende stund i skogen.

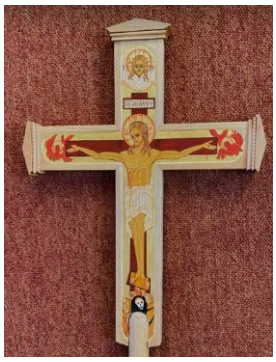

Kirken fikk sitt vakre prosesjonskors. Trearbeidene var utført av Thorleif Martinsen og Ikon-maleriet av Hege Aasmundtveit. Orgelet ble restaurert for ca. kr. 90.000. Arbeidet ble utført av Norsk Orgelverksted i Snertingdal. Nattverds-skrin utført av Thorleif Martinsen ble overrakt fra Kroer Menighetsråd til Heia og Granås sykehjem.

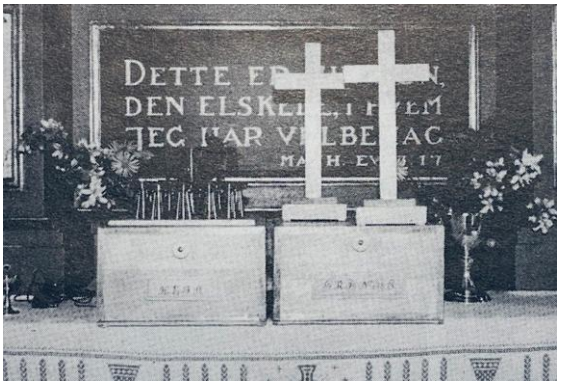

2000

Kirken feiret 75 år og 1000 års-skifte. Det ble holdt Festgudstjeneste etter 1920-ordningen, og flere tidligere prester stilte i gammel habitt. Marianne Krogh spilte fløyte. På Samfunnshuset ventet jubileumssuppe med 130 deltakere. Tidligere Ordfører Sverre Krogh fortalte om kirkebrannen. Kroer Skole hadde dekorert huset med elevarbeider om Kroer kirke. Prosesjonskorset fra 1999 ble innviet. Kirken fikk tusenårs-lysestake utført av Thorleif Martinsen.

2001

Bjørg Sildnes og Inger Killingmo reparerte det gamle prekestolkledet og fikk laget et vakkert oppbevaringsskap for alle kledene. Det ble holdt «Gammeldansmesse» (Henning Sommerro) med trekkspillerne Tore Erik Mohn, Tormod Hjermundrud, Ole Magnus Holm, Rune Jokerud og Kroer AdHoc-kor. Deler av værhanen på spiret hadde falt ned. Hele spiret ble nå tatt ned for reparasjon ved Arnfinn Folkvord og Anthony Cook. Forslag fra menighetsrådet om å erstatte benkene i kirken med stoler, resulterte i protestbrev fra bygdefolket, og det ble derfor bare innført en prøveordning

hvor én av benkene ble erstattet av stoler. Prøveordningen varte et års tid, og benken kom tilbake.
«Norske Kammersangere», med Elin Sildnes som aktiv og mentor, holdt julekonsert. Dette skulle bli en årviss foreteelse helt frem til 2010.

2003

Ny parkeringsplass hadde stått på Fellesrådets langtidsbudsjett i mange år. Nå begynte bygdefolket å bli utålmodig, og ordføreren ble kontaktet. Plutselig en dag var Torbjørn Bjerke på plass med gravemaskinen sammen med Riksantikvaren for å gjennomføre fornminnegransking. Ifølge Riksantikvarens kulturminnekart, ble det ikke funnet noe av historisk interesse.
Barnegospel sliter med lav deltakelse.
Skolen får ikke lenger dele ut bibler til 5-klassingene.

2004

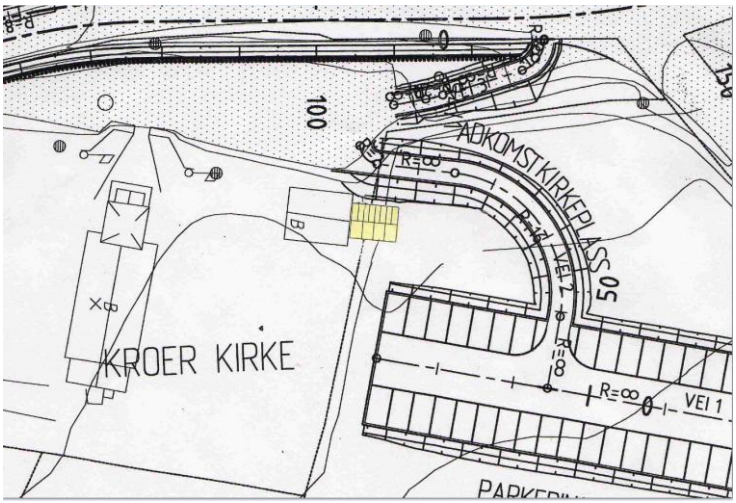

Ny parkeringsplass ferdigstilles.
Gammel parkeringsplass beholdes og det lages forstøtningsmur mot veien som er forskjøvet noe østover pga gang/sykkelsti på vestsiden.

Menighetsrådets tanke om å omgjøre gravkapellet til forsamlingssal, ble nevnt allerede i 1975. Nå blir det realitet. Biskop og riksantikvar godkjente menighetsrådets planer om tilbygg og delvis ominnredning av eksisterende bårehus for bruk som kirkestue. Svein Bjerke ble utnevnt til leder av byggekomitéen. Kommunen bevilget midler til anlegg av offentlig vann og avløp til kirke og fremtidig kirkestue.

Barnegospel måtte innstille.
Det ble arrangert lokalhistorisk vandring til den gamle smia på Eng og til «Kolle 100 moh» som kanskje er et gammelt gudehov. Øistein Larsen var guide.

2005

Oppføring av kirkestue ble påbegynt. Sivilingeniør Jan Sigurd Pettersen utarbeidet tegninger, og sto faglig ansvarlig for prosjektet.

6 NYHETER ØSTLANDETS BLAD ■ 17. MARS 2005

Endelig – Kroer kirke får stue og toaletter

Arbeidet med ny parkeringsplass er snart ferdig, vann- og kloakkledning er på vei og bårehuset blir kirkestue. Det skjer mye ved Kroer kirke.

Solveig Wessel
solveig.wessel@oblad.no

KROER: Byggingen av gang- og sykkelveien til Kroer har presset frem ny parkeringsplass ved Kroer kirke. Arbeidet med denne er snart ferdig.

Og når man først begynner å gjøre nue, så følger det gjerne mer med.

Gamle planer. Det neste som kommer til å skje er derfor fremføring av vann- og kloakkledning. Dette arbeidet skal være ferdig til sommeren.

– Planene har vært der i mange år, nå er de i ferd med å bli realisert. Kirken var vann i dag, men det er fra en privat

Fasade sør

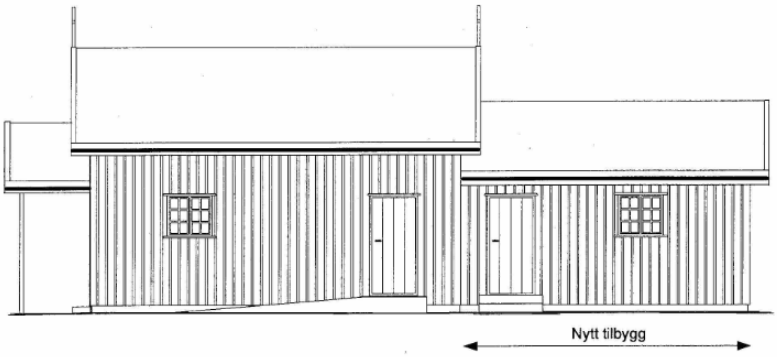

Fasade øst

Fasade nord

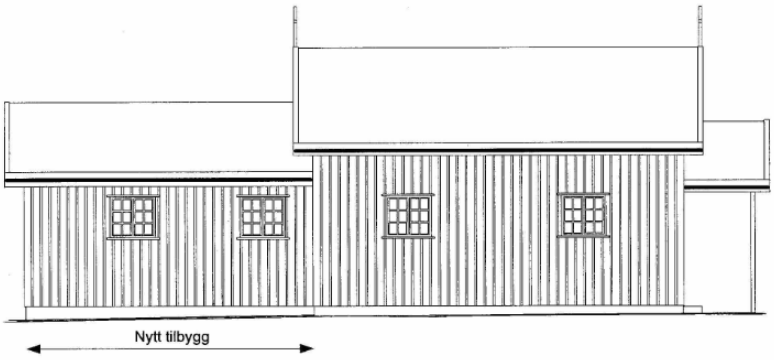

Fasade vest

Nytt tilbygg til kirkestue
Kroer kirke, gnr/bnr
Målestokk 1:100
Dato: 14.01.2005

Grunnarbeider og grunnmur ble besørget på dugnad av Svein og Torbjørn Bjerke med assistanse av Edvin Folkvord og Svend-Kristian Martinsen. Byggmester Ragnar Larsen oppførte råbygget inklusive takrenner og utvendig panel. Ansvarlig rørlegger var Frode Folkvord. Jørn Skuterud (Follo Elektriske) hadde ansvar for det elektriske. Alle øvrige arbeider ble gjennomført på dugnad ved bl.a. Edvin og Liv Folkvord, Svend-Kristian og Berit Karoline Martinsen, Odd-Hroar Meldal Johnsen, Asbjørn Rønning, Frode Folkvord, Arnfinn Folkvord, Thorleif Martinsen, Olav Høibø, Svein Bjerke, Knut Lein, Gerd-Mari og Kåre Lye.

2006

Kirkestua sto ferdig, og ble innviet på høsttakkefesten 15. september,

Innvielse Kroer Kirkestue 15. sept. 2006

med prost Knut Lein og ordfører Johan Alnes til stede sammen med menigheten. Ute på kirkebakken var det trompetfanfare ved 3-bla Andersen. Fanfaren var komponert for anledningen av kantor Owain Edwards. Etterpå ble det «soup a la 1925» samt kaffe og kaker i kirkestua. Ordfører Johan Alnes, kirkeverge Gerhard Winge og Kroer Vels leder, Åse Snåre overrakte gaver. Arnfinn Folkvord hadde skrevet innvielsessang og Vreni Folkvord sto for dekorasjoner.

Kirkestua inneholder møterom, bårerom (krypt), kjøkken, toalett, redskapsrom og teknisk rom. Totalkost: 315.000 kr. Dugnad: ca. 650 timer.

2007

Det ble innført ordning med åpen kirkestue etter hver gudstjeneste. Kirkestua fikk eget el-piano (Roland FP-7). Skiferhellegangen ble forlenget frem til den nye parkeringsplassen, og gjort bredere slik at den kan brukes av rullestoler.

2008

Kirke og kirkestue ble malt utvendig med linoljemaling av svensk fabrikat som skulle gi bedre beskyttelse mot sopp, da den har høyt innhold av sink. Råtne vinduskarmer i nordveggen ble reparert. To gamle, korte kirkebenker i originale farger som ble funnet på loftet i gamle gravkapell

ved ombyggingen, ble pusset opp og malt i de originale fargene. Jobben ble utført av Bjørg Sildnes Langeland og Sverre Sildnes, og krakkene ble plassert foran i kirken. På dugnad ble det bygget platting med trapp og rullestol skråplan foran kirkestuas hoveddør mot sør.

2009

Første år med arbeidsformen «Babysang» hvor nybakte foreldre innbys med sine små til sosialt samvær i kirkestua sammen med kantor og kateket/prest. Arbeid med en ny «Gudstjenestereform» startet. Dette var første år at 50-års-konfirmantene ble spesielt innbudt til markering av jubileum. Slikt arrangement er gjennomført hvert år frem til dags dato (2025).

2010

Tepper og teppefliser ble fjernet fra sakristier og galleri, og gulvene ble slipt og oljet. Kirken fikk storformat Bibel fra pårørende til en beboer på Granås Sykehjem da eieren døde. Gaven ble formidlet av prost Knut Lein.

2011

Kroer Menighetsråd anskaffet elektronisk flygel (Yamaha) av samme type som ble brukt i et populært TV-program (beat-for-beat). Det ble vurdert av kantor og Svend-Kristian Martinsen til å være et godt kompromiss mellom pris, musikalsk kvalitet og robusthet mot temperatur-svingninger (blir ikke ustemt). Kirkestua ble malt utvendig.
Menighetsrådet inviterte 50-års-konfirmantene til gudstjeneste med kirkekaffe.

2012

Vanntilførselen til tidligere luftfukter på galleriet sprang lekk, og vannet fant veien ned i gallerigulvet og nedover tømmerveggene. Salmebøkene som sto i hyller rett under galleriet, ble gjennomtrukket av vann, og svulmet opp. Kirkevergen engasjerte firma for tørking, reparasjon og maling. Flomlysarmaturene, som begynte å bli gamle og rustne, og hvor halogenpærer til stadighet måtte skiftes, ble byttet ut mot LED-armaturer. Dette reduserer strømforbruket med 80% og LED-lampen skal ha en levetid på 25.000 timer.

2013

Kirkestua ble utstyrt med akustikk-plater i taket.

2014

Det ble lagt glassplate på alteret for å spare alterduken. Kirken berømmes for god, «tørr» akustikk, og ble leiet ut noen dager for CD-innspilling med gitar og tenor sang.

2015

Kirken feiret 90 år med festgudstjeneste 19. april. Kirka var absolutt fullsatt! Ås kulturskole deltok med dansegruppe. «KroRadera» ved Thorbjørn Nordskaug og Tormod Hjermundrud på to-rader og Ole Marius Holm på trekkspill, deltok med livlige låter. Kroer AdHoc-kor framførte festsanger, bl.a: «Kom til den hvitmalte kirke».

Jubileumsfesten fant sted på Krosser gård, det gamle ”presteenkesetet”, og vil bli husket lenge. 100 sambygdinger tok imot innbydelsen og fylte den flotte loftstua i låven. «LionsTrio» spilte til allsang, og skapte stemning med eget potpurri. Kroer AdHoc og prost Hege Fagermoen improviserte gospel-potpurri. På menyen stod rømmegrøt, spekemat, kaffe og kaker.

Vertskapet på Krosser gård, Cathrine Glende og Christian Tubås Andersen skal ha takk for stor innsats gjennom utlån av loftstua og rigging til fest. Det ble skiftet papp og vindskier på taket på barneparkhuset. Utført på dugnad av Ragnar Larsen og Svend-Kristian Martinsen. Kirkekontoret skaffet ny julekrybbe.

2016

Hvileår når det gjelder det bygningsmessige.
Det ble etablert formalisert samarbeid Skole-Vel-Kirke og arrangert allsangkveld i kirken i tilknytning til Kroer-revyen.

2017

Firma Høyer Finseth utarbeidet tilstandsrapport for kirkebygget. Rapporten konkluderer med at Kroer kirke har et betydelig vedlikeholdsetterslep. Det anføres:
«Skifertekkingen på taket har nådd sin levealder, og taket bør tekkes om innenfor en tiårsperiode. Det meste av skiferen kan gjenbrukes. Kobbertekkingen på tårnet har også nådd sin alder og bør skiftes innen rimelig tid, da det ifølge opplysninger, er registrert lekkasjer i taket».

2018

Gulvet i Kirkestua ble slipt og oljet på Menighetsrådets regning. Huset ble vasket og malt utvendig på dugnad som en del av vedtatt rehabiliteringsprosjekt. Taket ble høytrykksspylt for å fjerne mosen. En takk til alle de 16 personer (ca. 100 timeverk) som deltok med dugnadsinnsats.

2019

Det knyttet seg en viss spenning til tilstanden øverst i tårnet. Da kopperplatene ble fjernet, kom det til syne store råteskader. Treverket i toppen av tårnet var «som kaffegrut», og i de øverste 5 meter av tårnet ble det skjøtet inn nye bjelker av malmfuru og senvokst gran.

Arbeidet med utvendig rehabilitering av Kroer kirke startet i midten av april. Etter en anbudsinnbydelse ved Ås Kommune, fikk entreprenør Karlsen & Nordseth AS ansvaret for prosjektet.

Vindusrammene ble demontert og kjørt til et snekkerverksted i Grålum. Der ble de tørket og pietetsfullt renovert. Biter av råttent og sprukket treverk ble erstattet med nytt, og alt ble grunnet og malt. Utvendig panel ble skrapt og pusset. Stedvis råte i vinduskarmer og sålebenk ble fjernet, og spunset med ferskt treverk. Vedvarende vind og sprutregn forsinket

arbeidet, og presenningene klarte ikke å forhindre at det trengte inn vann som fant veien ned på orgelgalleriet og i våpenhuset.

Kronen på verket – spiret med kors og værhane – var et kapittel for seg. Den originale værhanen som Arnfinn, og senere Vreni Folkvord hadde tatt vare på, kom tilbake på plass, nypusset og med nye lager. Riksantikvarens krav om at den nye lager-konstruksjonen skulle ligge så nært opp til den opprinnelige som mulig, ble mye diskutert, og til slutt realisert. Den hadde jo tross alt holdt i 75 år. Og vakkert ble det! En optimistisk plan sa at man skulle være ferdig før fellesferien, men det ble slutten av oktober før presenningene kunne fjernes.

2020

Det hadde lenge vært problemer («hylere» og stumme toner) med det gamle orglet. Kantor Anne Christine Pittet Grolid foreslo anskaffelse av

digitalt orgel – som etter hvert er ansett som «stuerent» - også blant de fleste kantorer. En stor fordel er at det ikke blir ustemt, og tåler store temperaturvariasjoner. Menighetsrådet gjorde vedtak om anskaffelse. Kåre Lauvli og Svend-Kristian Martinsen la ny tilførsel p.g.a. jordfeil, til flomlysene i den østre enden av kirken. Ås Elektriske sto for tilkopling i el-tavle.
Corona-pandemien krevet strenge begrensninger i kontakt mellom mennesker. Man fikk maksimalt ha 20 til stede på gudstjenester.
I menighetsrådet ble digitale møter fast praksis.

2021

Det ble anskaffet digitalt orgel av fabrikat Johannus, modell Ecclesia D350. Riksantikvaren godkjente prosjektet, forutsatt at det originale orgelet ikke ble berørt. Spillepulten til det nye orgelet ble plassert på høyre side helt foran i kirken, mens 10 mellomtone/ diskant-høyttalere og 2 bass-høyttalere ble plassert i piperommet. Leverandør var «Kirkeorgel Strandskogen AS».
Anskaffelsen ble finansiert ved bevilgning fra Kroer Menighetsråd (kr. 200.000) og kronerulling (kr. 145.000 fra 70 glade givere). Orgelet ble innviet med en fulltonende orgelfest hvor 5 organister fikk utfolde seg.

2022

Kirketrappa hadde etter hvert fått mange løse heller. Kirkelig Fellesråd hadde ikke penger til å reparere, så det ble vedtatt å ta jobben på dugnad som et samarbeid mellom frivillige og kirkegårdsansatte.

Alle løse skiferheller i kirketrappa ble fjernet og satt på lager i påvente av reparasjon, og trappa ble sperret.

2023

Hans Aschim Gaawin i arbeid

Renovering av kirketrappa startet. Resterende heller, samt påstøp og innstøpt varmekabel ble fjernet på dugnad. Kirkelig Fellesråd anskaffet ny skifer for komplettering. Denne ble tilskåret på dugnad, mens ansatte sørget for fagmessig støping og liming. Det lyktes ikke å sluttføre arbeidet før vinteren satte inn.

2024

Menighetsrådet vedtok en 10-punkts dugnadsplan med formål om å oppruste kirken og området rundt frem mot 100-års-jubileet: Stakittgjerdet ble rettet opp og høytrykkspylt. Kirkestue og kirke ble flikkmalt utvendig. Kirkens sålebenk ble vasket, skrapt og malt. Flomlysmastene ble pusset og malt. Døde bjerketrær ble fjernet. Dugnadsprosjektene ble utført av Asbjørn Rønning, Hans Aschim, Olav Høibø og Svend-Kristian Martinsen. Kirkegårdsarbeider Eirik Rustad sto for det fagmessig støpearbeid. Ca. 1. september var kirketrappa ferdig restaurert. Stolpene fikk ny kledning i malmfuru materiale fra Svenneby Sag og Høvleri. Da man fjernet den gamle kledningen, oppdaget man at de nederste 15 cm av de bærende stolpene var råtne i «rota». Nytt treverk ble skjøtet inn. Jobbene ble utført av Thorbjørn Nordskaug og Espen Martinsen.

2.3. LIVET I MENIGHETEN

2.3.1. GUDSTJENESTEN

Kirkestatistikken (se kurver siste sider) viser at gjennomsnittlig fremmøte til gudstjeneste i tidsrommet 1997-2023 har variert mellom 40 og 70. Oppslutningen om nattverden har i samme tidsrom økt fra ca. 12 til ca. 40. Tidligere var jo konfirmasjonen en slags usynlig terskel for deltakelse i nattverden, men fra 2014 deltar også små barn. Tidligere besto dåpsfølgene stort sett av foreldre og faddere, mens det nå er stadig vanligere at alle dåpsgjester deltar i kirken. Familiegudstjenester med barnedåp bidrar derfor godt til å trekke opp snittet. Det er også blitt vanlig at noen fra dåpsfølget står for høytlesning av en del av dåpsliturgien. Kollekter i kirken har økt fra ca. 35.000 til ca. 60.000 kr. pr. år.

2.3.2. KONFIRMANTENE

Det er felles konfirmant-undervisning for Ås og Kroer. Konfirmantopplegget var i flere år basert på klasseundervisning, samtalegrupper, lørdagsseminar, deltakelse i Klubb og Ten-Sing samt weekender. Fra 1998 har kateketen hovedansvar for konfirmantopplegget. Det har hele tiden vært egen konfirmasjons-gudstjeneste for Kroer-konfirmantene i Kroer Kirke. Konfirmantene deltar hvert år med innsamling av penger til Kirkens Nødhjelp (Fasteaksjonen). Ingebjørg Teigland og Asbjørn Rønning har i mange år hatt ansvar for gjennomføringen i Kroer.
I senere år har KRIK og D41 blitt viktige arenaer for konfirmantene, som også engasjeres i ministrant-tjeneste i gudstjenester. Sommerleir har etter hvert erstattet weekender. Konfirmantåret starter med en kick-off-samling.

2.3.3. BARNEMISJON – UNGES MISJON

hadde startet «Barnemisjonsforeningen Dagny» i allerede i 1949 (Afrikamisjon-Orientmisjon). I 1976 startet hun «Unges misjon» som etter hvert ble overtatt av Liv Folkvord. Virksomheten ble videreført i Triangelklubben organisert i KFUK-KFUM som kirkens ungdomsarbeid.

2.3.4. BARNEKLUBBER - TRIANGELKLUBBEN

«Kroerjentene» var en KFUK-gruppe, ledet av Berit Karoline Martinsen. «Gutteklubben» ble drevet av Helge Skinnes og Nils Skaarer. Fra 1980 ville gutta kalle seg for «KroerGlimt».

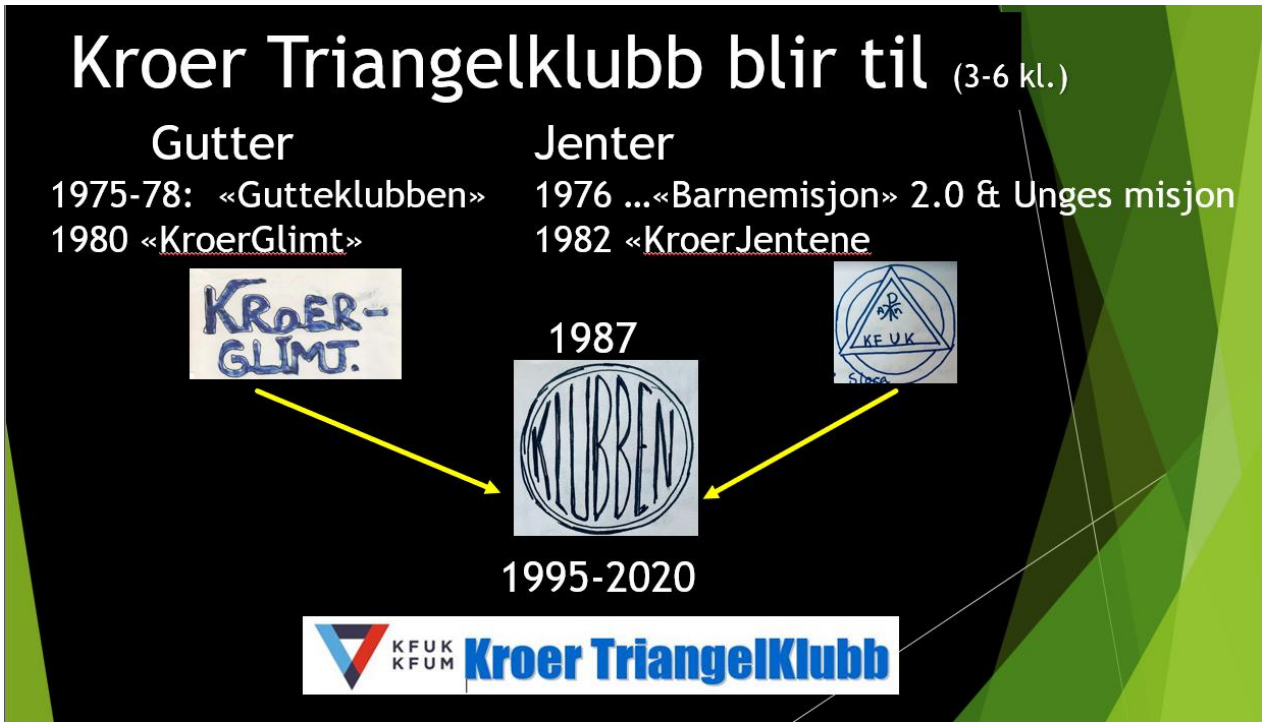

Aking på Bjørnebekk-jordet

Karneval på Samfunnshuset

I 1987 ble gutte- og jente-klubbene slått sammen i KLUBBEN, og fra 1995-2020 ble navnet «Kroer Triangelklubb», med medlemskap i KFUK/KFUM. Opplegget baseres på lek, spill, konkurranser, andakt, turer og leirer. Ledere har vært Bjørg Malme, Liv og Edvin Folkvord, Asbjørn Rønning og Svend-Kristian og Berit Karoline Martinsen. Fra 1997 til 2010 var også Aud A. Slettum fra Ås vært med som leder. Fra 2013 kom Anders Magnus Mjøs Martinsen med som en hardt tiltrengt foryngelse i ledergruppen. Plakaten fra vårsemestret 2020 viser eksempel på programmet.

Under pandemien i 2021-2022 måtte klubben innstille all aktivitet, og de aldrende lederne så seg ikke i stand til å starte opp igjen. Da Kroer skole ble nedlagt i 2023, ble mye av rekrutterings-grunnlaget borte. Triangelklubben var aktiv i drøye 40 år.

Barna henvises nå til Trosopplæringsaktiviteter og Triangelklubb i Arbeidskirken.

<u>MINIKLUBB</u> Fra 1996 til 1999 var det en Miniklubb på Danskerud. Ledere var Ellen Syrstad, Liv Folkvord og Ingebjørg Teigland.

2.3.5. BARNEPARK- BARNEHAGE

I 1978 ble Kroer Menighets Barnepark startet opp med 4-dagers åpningstid. Det var Edle Glende, Gerd-Mari Lye og Thorleif Martinsen som anskaffet en brukt Moelven-brakke. Senere ble den erstattet av en laftet tømmerhytte, som etter hvert ble utstyrt med overbygd terrasse.

Barneparken hadde eget styre, med en representant fra Menighetsrådet. Parkleder har vært Turid Aalerud. Gerd-Mari Lye hadde frem til 1998, jevnlige andakts-besøk i barneparken. I 2004 måtte Barneparken innstille driften, da de fleste familier ønsket full barnehagedrift fem dager i uken, noe menighetsrådet ikke så seg i stand til å drive, og prøvde derfor å finne alternativ anvendelse for huset. I 2005 ble det inngått 10-års leiekontrakt på utleie av «Barneparkhuset» til Kroer Halvtidsbarnehage ved Inger Lise Nordseth.. Kontrakten er forlenget og løper fortsatt i 2025.

2.4. KOR

2.4.1. KROER AdHoc-KOR

Kroer AdHoc-kor startet i 1983 og hadde sin første opptreden i forbindelse med Kroer Kirkes 60-års-jubileum. «Ad Hoc» er latin og betyr «til dette», underforstått «til dette formål». Koret er et prosjektkor og øver bare opp mot konkrete fremførelser. De første 25 årene ble koret ledet av Svend-Kristian Martinsen, med organist/kantor Owain Edwards som musikalsk

veileder og akkompagnatør på orgel ved fremførelser.
Koret var - fra starten - ikke et menighetskor, men mer et bygdekor, selv om de fleste engasjementer rettet seg mot aktiviteter rundt Kroer kirke. Således ble deltakelse på Lysmessen en årlig tradisjon ganske tidlig. Kroer kirkes 75-års-jubileum i år 2000 var en stor oppgave for koret. Da Anne-Christine Pittet Grolid ble ansatt som kantor i 2008, fattet hun interesse for koret og overtok den musikalske ledelsen. Koret vokste da både i kvalitet og kvantitet og har årlige fremførelser ved Lysmesse, Syng Påske, Sommerkonsert og Syng Høst. Mange unge solister, både sangere og musikere bidrar ved konsertene. I 2015 bidro koret ved markering av 90-årsjublieet. I 2025 har koret 22 medlemmer.

2.4.2. KROER BARNEGOSPEL

Ble dannet i 2002. Hanna Vold Ådnøy og Ida Benoni sto for ledelsen. De var begge elever på musikklinja på videregående, støttet av Unni Myklebust. Koret holdt det gårende i 4 semestre.

2.4.3. BABY-SANG

I 2008 startet kantor Anne Christine Babysang-aktivitet i kirkestua. Samlingene har deltakere fra både Ås og Kroer menigheter, og prest Anette Cecilie Nylænder er også med. Barna lærer både folke-barnesanger og religiøse sanger med bevegelse, og man nyter en selvsmurt brødskive-lunsj. Fra 2015 ble det felles opplegg for Ås og Kroer og etter hvert ble møtene av praktiske årsaker, flyttet til Ås arbeidskirke. I 2025 er baby-sang fortsatt et populært tiltak, og det inngår i menighetens Trosopplæringstiltak.

2.4.4.BARNEKOR

Etter sommerferien i 2010 startet kantor Anne Christine barnekor for barn fra 2. til 7. klasse. Koret synger forskjellige typer sanger og sangleker, i

tillegg til at de lærer litt sangteknikk. Oppslutningen har vært variabel. Det har vært samarbeid med Barnekantoriet i Ås kirke, og koret inngikk fra 2015 i dette.

2.4.5. MØYSANGEN

Møysangen. Foto: Iva Grindal

I 2023 etablerte kantor Anne Christine Pittet Grolid dame-kvintetten «Møysangen» med fire av sopranene i Kroer AdHoc-kor samt Tone Grindal.

2.5. TROSOPPLÆRING

I 2014 begynte arbeidet med innføring av Trosopplæring i Den Norske kirke, herunder også Kroer Menighet. Det er et opplegg for aldersgruppen 0-18 år. Bakgrunnen er skillet kirke/stat, og dermed bortfall av skolefaget Kristendomskunnskap

2.6. MENIGHETSBLADET

Menighetsbladet er felles for Ås, Nordby og Kroer. Kroer Menighet har 1-2 representanter i redaksjonen. I 1985 til 1990 var det Gerd-Mari Lye som hadde denne jobben. I 1991 tok Thorleif Martinsen over, og hadde den frem til 2000 da Odd-Hroar Meldal-Johnsen overtok. I 2014 overtok Svend-Kristian Martinsen som representant i redaksjonen, og pakking og distribusjon til rodene mens Berit Meldal-Johnsen sørget for distribusjon i hele Kroer-bygda. Fra 2019 er representasjonen styrket med Karin McGregor. Mannskap til distribusjon har vekslet over tid. I siste 10-års-periode har følgende deltatt i distribusjon: Hans og Wenche Aschim, Gro Elin Tutturen, Åse Snåre og Inger Lise Stubberud, Thorbjørn Bjerke, Sigrid Hjørnegård, Svend-Kristian Martinsen. Bladet kommer ut med 6 nummer i året. Det har sin egen økonomi med inntekter fra gaver og annonser, og utgifter til trykking. Driften har hele tiden gått med et lite overskudd som er blitt fordelt til menighetene. I 2023 ser vi en trangere økonomi, og sidetallet blitt noe redusert i noen nummer. Bladet fikk, i 2024 eget VIPPS-nummer og det jobbes med å skaffe flere annonsører.

2.7. KROER-FESTIVALEN

Høsten 2016 ble det trommet sammen til et møte mellom Vellet, Skolen og Menighetsrådet med et ønske om mere samarbeid til beste for Kroer-bygda, og begrepene «Det Gyldne Triangel» og «KroerFestivalen» ble født.

Festivalstyret (bilde, fra venstre mot høyre): Sigrid Hjørnegård, Nina Gundersen, Alexander Plur-Krogh, Svend-Kristian Martinsen, Ole-Martin Garseg og Svein Bjerke. Festivalen tjuvstartet i mars 2017, like etter KroerRevyen med AllSangKveld i kirken ledet av Svend-Kristian Martinsen og prost Hege Fagermoen. Orkesteret besto av Ulrika Bergroth-Plur (piano), Erlend Skatter (bass) og Edvin Folkvord (12-strenger gitar).

Festivalen fortsatte høsten 2017.

Lørdag var alle næringsdrivende i bygda invitert til å vise seg frem, med egen utstilling på Vellet og utenfor. 25 virksomheter deltok. Nestleder i Kroer Menighetsråd, Sigrid Hjørnegård ledet åpningsarrangementet. Ordfører Ola Nordal beæret oss med sitt nærvær. Barn fra Kroer Skole sang Kroersangen og «stua var full». Ute var det masse aktiviteter for barna. Bl.a. klatring på kassestabel med sikringsline fra innleid «lift» og profesjonell sikringsvakt. Søndag ble festivalen avsluttet med Høsttakkefest. Planen var å arrangere festivalen hvert annet år, og i 2019 kom oppfølgeren. Så kom Korona-pandemien, så det var ikke ressurser til å arrangere i 2021. KroerFestivalen ligger nå på is.

2.8. ANNET

I 1993 ble det gjennomført et Follo-prosjekt: Aksjon ”Til Alle”. Samtlige husstander ble oppringt, og fikk tilbud om å motta en bok med intervjuer med kjente personer i Follo, hvor de forteller om sitt forhold til kirke og kristentro. Det ble utviklet eget studiemateriell som ble benyttet i samtalegrupper som kom i etterkant.

I 1997 fikk vi salmeboktillegget «Salmer 1997». I 2012 fikk vi ny «prøveliturgi» med nye melodier. Den ble innført permanent fra 2015. I 2013 fikk vi ny «Norsk Salmebok»

2.9. KROER SKOLE LEGGES NED

Mange års kamp for å beholde Kroer Skole, endte dessverre med nedleggelse fra skoleåret 2023-2024. Menighetsrådet er bekymret for at det vil svekke Kroer-boernes følelse av tilhørighet til Kroer-bygda. Desto viktigere blir Kroer kirke og menighet.

3. STATISTIKK

Antall Gudstjenester, Fremmøte, Nattverdgjester, Døpte, Konfirmanter, Vielser, Begravelser, Kollekt og Egenkapital er vist i tabeller og grafer for årene 1997-2024, samt noe data fra årene 1947-1948.

.

	1947	1948	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gudstjenester			22	26	26	28	24	26	27	25	26	28	26	26	23
-Herav med nattverd			5	15	14	8	7	8	7	6	9	10	8	9	8
Tilstede			1125	1478	1170	1492	1249	1287	1344	1090	1212	1190	1 382	1 473	1 308
-Tilstede (snitt)			39	51	40	51,4	54	50	50	44	47	43	55	57	57
Nattverdgjester	42	51	60	256	211	103	108	139	97	81	135	120	118	146	107
-Nattverdgjester (snitt)			12	17	15	12	15	17	14	14	15	12	14	16	13
Døpte	11	9	11	7	3	12	9	5	13	9	8	7	8	8	6
Konfirmanter	8	0	13	8	8	7	7	11	11	11	16	12	12	7	13
Vielser**	2	4	3	1	2	5	5	3	3	4	5	4	2	1	4
Gravferder***	6	2	12	4	3	14	8	7	6	6	4	2	3	11	4
Kollekt i kirken	613	785	35 154	40 915	39 278	43 587	39 621	38 276	40 540	39 548	41 706	37495	43 321	44 000	44 299
-Herav til Kroer Menighet			13 299	14 870	19 303	26 722	12 482	12 670	15 450	12 525	16 126	14 895	13 525	14 400	16.004
-Herav til andre			21 855	26 045	19 975	16 865	27 139	25 654	25 090	27 023	25 580	22 600	29 796	29 600	28 295
Fasteaksjonen			6 700	8 500	8 600	8 500	9 500	8 600	10 900	6 451	10 100	9 080	11 650	13 090	11 440
Egenkapital									502 630	503 586	368 326	362 750	376 000	384 200	404 687

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2222	2023	2024
Gudstjenester	23	25	24	26	22	24	23	21	27	28	29	35	25	27	22
-Herav med nattverd	10	14	16	17	13	17	20	15	16	16	11	4	13	16	11
Tilstede	1 240	1 531	1 386	1 800	1 631	1 511	1 307	1 340	1 695	1 468	467	814	1 207	1 389	1 288
-Tilstede (snitt)	52	61	58	69	74	63	57	63	57	52	16	25	48	51	58
Nattverdgjester	312	346	495	499	522	507	557	582	674	468	236	94	414	552	295
-Nattverdgjester (snitt)	28	25	31	29	40	30	32	39	42	35	21	24	31	35	27
Døpte	12	9	8	3	9	6	5	3	12	5	6	8	4	7	6
Konfirmanter	8	7	5	7	5	7	5	5	4	5	7	7	8	6	7
Vielser**	3	0	1	1	4	1	5	1	3	0	2	0	1	2	0
Gravferder***	4	8	4	5	18	8	1	2	4	6	4	3	4	3	4
Kollekt i kirken	59 235	60 851	67 075	65 846	58 670	58 351	60 920	59 364	75 427	73 299	40 623	45 961	67 352	89 170	78 325
-Herav til Kroer Menighet	17 405	16 323	25 100	20 660	21 582	28 390	21 853	20 576	26 399	26 943	13 231	16 765	23 325	30 667	36 964
-Herav til andre	41 830	44.528	41 975	45 186	37 088	29 961	39 067	38 788	49 028	46 356	27 392	29 196	44 027	58 503	41 361
Fasteaksjonen	10.850	9 535	13 600	11 575	14 475	12 802	13 990	10 614	10 023	30 206	10 422	10 115	21 405	15 325	19 070
Egenkapital	424.004	385 381	421 295	472 197	478 132	458 733	478 244	484 164	478 724	484 453	480 334	351 673	292 392	294 114	328 529

FREMMØTE TIL GUDSTJENESTER

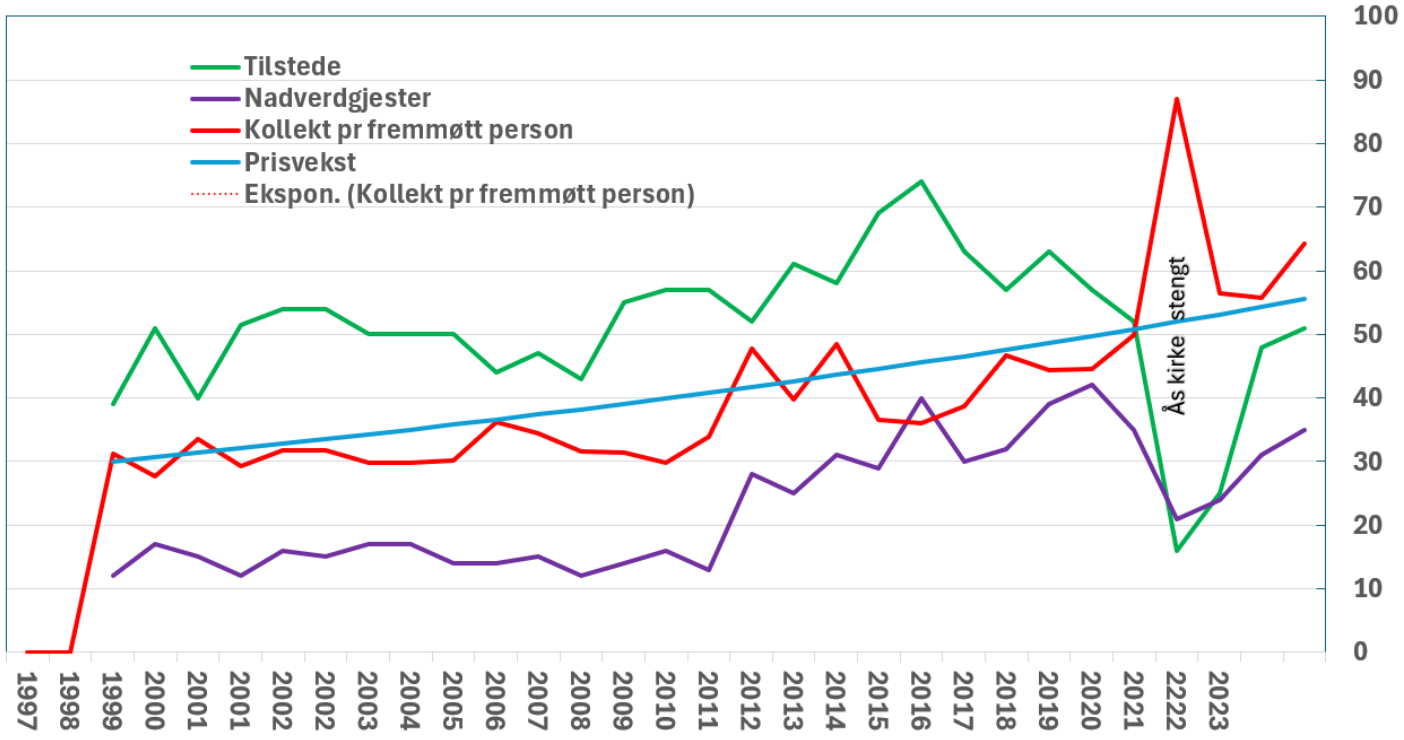

ANTALL SEREMONIER

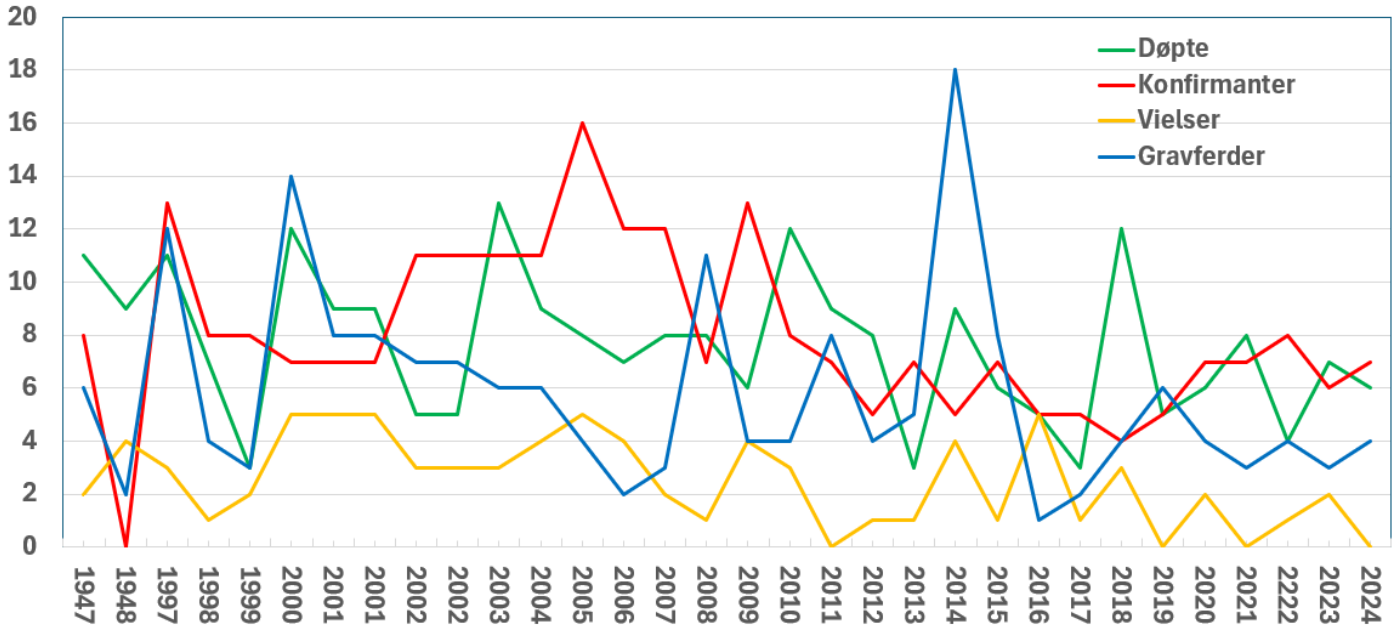

4. JUBILEUM 100 ÅR

Slik er det planlagt:

Kroer kirke fyller 100 år!

Det skal markeres ved følgende anledninger!

Februar

Søndag 9.02. kl. 18.00 - «Hummer og kanari»
Konsert med små og store lokale musikere.
Kantor: Anne Christine Pittet Grolid

Mars

Søndag 30.03, kl.18.00 - Konsert med Ås Gospelkor
Dirigent: Harriet Müller-Tyl

April

Torsdag 3.04, kl. 19.00 - «Kroer kirke – liv laga?»
Talkshow i kirka. Panelsamtale
Ordstyrer: Sigrid Hjørnegård
Innleder: Halvor Nordhaug

Jubileums-helg 26.-27.04

Lørdag 26.04, kl. 12 – 16 - Aktiviteter i og rundt kirka
Barn er spesielt velkommen!

Søndag 27.04, kl. 11.00 - Jubileumsgudstjeneste
Sokneprest Tom Egil Nordengen
Kroer AdHoc-kor
Etter gudstjenesten blir det fest på Kroer Vel
med servering og kåseri om Kroer kirke

Juni

Søndag 15.06 kl. 18.00 - «Viser og vafler»
Allsanggudstjeneste
Møysangen med band

Alle arrangementer er gratis. Gaver mottas med takk.

DEN NORSKE KIRKE
Kroer menighet

KROER KIRKE
100 ÅR